Syvä trauma

Lasse Lehtinen on kirjoittanut kunnianhimoisen kokonaisesityksen Suomen historiasta, esseekokoelman Lallista Natoon, jossa **Kekkonen** taas nousee keskushenkilöksi.

Teksti Réne Nyberg

Lasse Lehtinen on tuottoisa tietokirjailija, joka yli 700 sivuisessa väitöskirjassaan jo kaksikymmentä vuotta sitten paneutui Kekkosen ja SDP:n suhteisiin. Hän venyttää uudessa kirjassaan alaotsikkoa "Läheltä piti" vetävästi, mutta se toimii vain paikoittain. Mutta kirjaan mahtuu paljon myös erittäin hienoja lukuja.

Kirjan kuvaukset Ruotsin valtakunnan sodista ja Suomen kärsimyksistä ovat monilta osin erinomaisia. Erityisen upea on isoviha-luku, jota kirjoittaja elävöittää tarinalla **Sakari Topeliuksesta** ja tämän isoisästä sekä paneutumalla *Tähti ja koivu* -kertomuksen todellisuuspohjaan.

Traumaattisen Suomen menettämisen jälkeen Ruotsin säädyt valitsivat toiveikkaina ranskalaisen marsalkan kruununprinssiksi, varmana siitä, että hän valtaa Suomen takaisin.

Mutta **Bernadotte** oli kylmäverinen strategi, jolla ei ollut tunnesiteitä Ruotsiin. Hän ymmärsi, että uusi sota Venäjää vastaan olisi tuhoisa. Tanska taas oli heikkouden tilassa ja lähellä tuhoutua **Napoleonin** sodissa.

Venäjän **Aleksanterin** tuella Bernadotte kaappasi Tanskalta Norjan, sillä graniitti yhdistää, mutta meri erottaa.

Tässä olisi aihetta herkullisen paralleeliin – Bernadotte ja **Mannerheim**. Kumpikaan ei alun perin tähdännyt uuden isänmaansa hallitsijaksi. Bernadotten tavoite oli Ranskan kruunu ja Mannerheimin vähintään Pietarin vapauttaminen.

KIRJAN UPEITA lukuja on kuvaus **Leninistä**: suomalaisten hemmottelema paha bolševikki.

Vuosisadan vaihdetta käsitellessään Lehtinen opettaa meille, että hemrysse eli kotiryssä oli aikoinaan hyväntahtoinen ilmaisu liikemiesten ja korkeiden virkamiesten venäläisistä tuttavista.

Ja Lehtinen on oikeassa, ettei "laajalle levinneestä vihasta venäläisiä kohtaan voinut puhua". Sen sijaan hän puhuu "suomenruotsalaisista" paljon ennen kuin käsite edes oli syntynyt. Sen katsotaan tulleen käyttöön aikaisintaan 1910-luvulla.

Kuvatessaan Suomen itsenäisyyden tunnustamista ja **Svinhufvudin** tapaamista Leninin kanssa Pietarin Smolnassa Lehtinen on parhaimmillaan. Hän nojautuu tutkija **Tuomo Polvisen** tulkintaan, muttei osaa myöntää Kekkosen oveluutta hyödyntää Leninin "lahjaa".

Tilinteko **Otto Ville Kuusisen** ja muiden punaisten johtajien kanssa on armoton luku: Punakapina oli onneton kopio.

TILINTEKO OTTO VILLE KUUSISEN JA MUIDEN PUNAISTEN JOHTAJIEN KANSSA ON ARMOTON LUKU: PUNAKAPINA OLI ONNETON KOPIO.

KIRJA

Lasse Lehtinen: Läheltä piti – Kansakunnan hurjat hetket
Otava 2025, 496 s

LEHTISEN JOHTOPÄÄTÖS, että Suomesta olisi Saksan voiton jälkeen tullut väistämättä Saksan vasallivaltio ei ole uusi, mutta turhan suoraviivainen.

Sekä **Ståhlbergiä** että Mäntsälän kapinaa koskevat luvut ovat hienoja, ja Mäntsälän kohdalla "läheltä piti" on osuva.

Mannerheimia kirja käsittelee monissa yhteyksissä, mutta henkilökuva on vähemmän onnistunut. Outoa on viittaus epämääräisin tietoihin Mannerheimin salaisista yhteyksistä **Staliniin**. Ne ovat väitteitä, jotka jo heti ilmestyttyään kumottiin.

Talvisodan kuvauksessa Lehtinen sivuuttaa Stalinin elämäkerturin **Stephen Kotkinin** huomion. **Paasikivi** ja **Tanner** neuvottelivat Moskovassa seitsemän kertaa. Stalin osallistui kuusi kertaa neuvonpitoon, mitä Kotkin pitää ainutlaatuisena.

Stalin halusi välttää sodan, muttei saanut haluamaansa ilman sotaa. Mutta talvisota oli Stalinin paha virhe. Toisaalta se paljasti puna-armeijan heikkoudet ja johti **Hitleriä** harhaan.

KEKKONEN ON Lehtiselle ylitsepääsemätön. Hän toteaa tarkkanäköisesti Kekkosen olleen sekä taustaltaan että mieleltään tiedustelumies. Lehtisen sanoin "tiedusteluyhteydet olivat taitavalle käyttäjälle poliittinen täsmäase."

Tosiasia on, että kun Kekkoselle löytyi syksyllä 1944 nopeasti kotiryssä, niin yhtä lailla kuvaan tuli myös kotibritti. Kotiamerikkalainen Kekkosella oli jo vuodesta 1943 alkaen Tukholmassa.